

budapest szíve építészeti/városépítészeti pályázat
műleírás

A Belváros

A belváros jól körülhatárolható kontúrján (kiskörút - József Attila utca - Duna) belül kompakt, zárt egységet alkot. A Belváros joggal mondható nemcsak Budapest, de az ország szívének is, hiszen itt van a pénzpiac központja, valamint több külképviselet székhelye található itt. Ezen a városrészen halad át az ország nyugati és keleti felét az M1-M7 valamint M3 autópályákat a városon át összekötő fő közlekedési tengely.

A főváros életének szempontjából kiemelt szerepe van ennek a területnek részben a városháza miatt részben pedig a legfontosabb tömegközlekedési csomópont A belváros egységes térstruktúrája és utcaképe egyedülálló Budapesten, a város "szíve" mostani állapotában azonban egyáltalán nem mutat vonzó képet: a sétálóutcák állapota építészetileg, szociálisan, morálisan leromlott.

A közterületek egységes magas színvonalú rendezése azonban visszahathat a város használóira, lakóira, ezért a kerület rendezése, az utcák és terek egységes módon történő újjáépítése kiemelten fontos.

Hátárterületek

A városrész geometriailag jól körülhatárolható egységekre tagolható.

A kiskörút egységesen kialakított vonala fogja össze ezt a területet egyé. Erre merőlegesen jelölték ki a Madách sétány vonalát, melyből csak a Madách tér épület meg, ez azonban hangsúlyos ellenpontot ad a körútnak. A József Attila út azonban már kilóg ebből a rendszerből, térfalai sokkal szűkebb tereket határolnak, azonban sok nagy zöldfelület van felfűzve erre a vonalra.

A Kossuth Lajos út gyakorlatilag kettészeli a területet. Innen délre dominánsan lakóövezetnek mondható, de sok iroda található itt is. Fontos egységet képez ezen a területen belül az egyetemi épületek csoportja. Az itt élőknek köszönhetően élhető tudott maradni ez a negyed .

A belváros északi része inkább üzleti, közigazgatási központnak mondható. Itt csak nagyon kis arányban található lakóépületek. Az utcák emiatt este inkább kihaltak.

A tervezési területet érintő Duna-part a világörökség részét képezi. Az Erzsébet hídtól északra eső partszakasz mentén kialakított korzó és villamosvonal egységes kialakítást kapott, az elkövetkező korok építészetének azonban minden hordaléka külön-külön megtalálható apró elemeiben. Szinte minden évtizedből származó szemetest, padot vagy lámpát láthatunk itt, ami komolyan rombolja a korzó egységes képét. A Duna-partot a Március 15. tér vágja ketté. Az ettől délre eső szakasz inkább lakóövezeti, itt azonos magasságban halad a rakpart és a házak előtti feltáróút,

azonban a kettő közé ékelődik a 2-es villamos vonala, melyet két oldalról beton elemek választanak el az autóúttól.

Térszerkezet

A tervezési terület térhálózata zárt struktúrát alkot. Ez a zártság azonban nemcsak a külső terektől való befeléfordulást jelenti, hanem az egyes terek egymástól való elzártságát is. A Duna közelsége a városból egyáltalán nem érzékelhető, a vizuális kapcsolatok megszűntek, a gyalogos hálózat a belső autós utaktól és rengeteg parkolótól van akadályoztatva.

A Deák Ferenc tér egyfajta kapu a belvárosra, kapcsolata a környező terekkel azonban teljesen lehetetlenné vált a kis épületek és a kiemelt zöldfelületek miatt.

Városépítészeti koncepció

Budapest az autók városa, nehéz végigsétálni bármelyik belvárosi utcában a parkoló autók miatt. A belvárosi zöldfelületek arányában a legalacsonyabbak a város többi területével összehasonlítva. A Dunával való kapcsolat teljesen hiányzik. A belvároson lehetetlen átbiciklizni vagy az autók, vagy pedig a turisták miatt. Célunk, hogy ezeken az alapvető problémákon változtassunk, hogy a belváros élhetőbbé válhasson.

A belvároson áthaladó autósforgalmat és utcai parkolás maximális mértékben csökkentjük, ennek érdekében minél több földalatti út, és mélygarázs kiépítését javasoljuk. A zöldfelületeknövelésével új életerőt adunk a városnak.

A városépítészeti koncepciónk fő kiindulási pontjai a következők:

- a két városnegyed összekötése a Kossuth Lajos út fölött-alatt
- az északi területen a lakóövezet rehabilitációját erősíteni
- Kiskörút „gyűrű“-karakterét erősíteni
- Károly körúti térfal létrehozása
- belső utcák terek hálózatának kialakítása, belső kapcsolatok erősítése
- városközpont megnyitása a Duna felé a kapcsolatok felerősítése által
- Dunai forgalom föld alá irányítása
- Ferenciek tere megnyitása a gyalogosok számára

A világörökség részét képező pesti Duna-part környezete nem méltó az örökségi ranghoz, feljavításához nagyléptékű beavatkozásokra van szükség. Javaslatunkban a duna-parti forgalmat a térszín alá süllyesztjük, visszaadva a gyalogosoknak a Duna közelségét. A part mentén a mostani alsó rakpart szintjén végigmenően gyalogos-kerékpáros sétányt alakítunk ki. A felső rakparti szinten kialakuló tágas partszakaszt a partmenti épületekkel párhuzamosan differenciáljuk természetes (homokos, sziklás) és urbánus

(szabadtéri színpad, nemzetközi hajóállomás) szakaszokra osztva.

A kerület belső utcáinak, tereinek rendszerét egyszerű eszközökkel alkalmazva kívánjuk frissíteni. Fontosnak tartjuk, hogy a belváros egy önálló arculatot kapjon egységes utcabútorokat használva, valamint fontosnak tartjuk a zöldfelületek revitalizációját az autós forgalom csillapításával egyidejűleg.

Az északi (most dominánsan üzleti közigazgatási negyed) városrész élhetőbbé tételében fontos szerepe van a lakóövezet rehabilitációjának.

A városháza-tömb külső tereinek és új tömegének kialakításakor többféle tényezőt vizsgáltunk meg. A meglévő épület jelenlegi adottságait; belső udvarainak kialakítási módját; az egész tömb környezetéhez való kapcsolódását, a szűken vett szomszédos közterek milyenségét. Ezen túl a Károly körúti szakasz felszabadulásával keletkező új helyzet adta lehetőségeket. Ezek eredményeként alakultak ki a térformálásra és környezetalakításra vonatkozó koncepciónk fő elemei, a Városházát környező közterek felfűzése a Madách tér - Városháza tengelyre a Városháza keleti belső udvarán keresztül. Ez a tengely kapcsolatot teremt a tervezési terület ma kihasználatlan közterei között, új fajta értelmet ad a város szívében való létnek, amelynek a Városháza új kulturális tömbje a középpontja a tengelyesség ellenére. Az új épületrész kialakításánál arra törekedtünk, hogy a tágabb koncepcióba úgy kapcsoljuk az épületet, hogy az mind funkciójával, mind külső és belső tereivel a városközpont sokarcúságát és mozgalmasságát közvetítse. Az épülettömeget úgy alakítottuk ki, hogy a külső terek a régi belső udvarok felé haladva egyre intimebbek. Ez a térsor a Károly körút forgalmától igazából csak vizuálisan elválasztott ugyanakkor a tömegformálásból adódóan mégis jól érzékelhetően lehatárolt térrel kezdődik ami közlekedési csomópont; a metró aluljárók új ki- és bejárata; gyalogos lejárata a központi gépkocsi parkolóba; a merlin színház és egy új nagyvárosi tv stúdió szabadtéri előtere, úgymond a Városháza nyüzsgő előszobája. Egy olyan hely ahol mindennapi emberek fordulnak meg és találkoznak a nagyváros központjával, lehetőségeivel úgy, hogy annak ők maguk is teljes értékű részei.

A Dunapart irányában való haladással nemcsak a Városháza tömbjén belül lesznek a terek egyre intimebbek, hanem különös módon a közterek is hasonlóan viselkednek. Ennek a megfigyelésnek az erősítésére és a Szervita tér rendezéséül alakítottuk ki az új teret. Amelynek alapkoncepciója a Szervita téri templom kiszabadítása mostani körülépítéséből, ehelyett egy a klasszikus templomkertekre asszociáló tér kialakítása, amely különlegessége lehet a sűrű belvárosi szövetnek; valamint a Szervita tér valódi térré alakítása a templommal és annak kertjével együtt egy nyugalmas városi kis tér ami érvényesülni engedi a szecessziós homlokzatokat.

A városháza körüli kertekben megjelenik az öt érzék a benne

található elemek színek követik az idő változását, az embereket játékra, részvételre készítetik.

Építészeti koncepció

Az új épülettel a városháza tömb szerves kapcsolódása volt a célunk a városmaghoz (funkcionálisan, és vizuálisan). Fontos a megközelítés a 47-49-es villamosok végállomásáról, a metróból, a Vörösmarty tér - Deák tér irányából, a kapcsolódás a Madách-tér irányában. Fontos a városháza tömb külső tereinek differenciáltsága: a Kiskörút mentén a "köztér", beljebb a Városháza tere, kulturális, közéleti események helyszíne, majd a meglévő városháza belső udvarainak mindenki számára nyitott, mégis intimebb, csendesebb terei. Az új épületrész kialakítása megoldást kíván adni a Városháza tömbjének befejezésére, úgy, hogy a műemléki védettségű házat tiszteletben tartja ugyanakkor nem is próbál meg illeszkedni annak architektúrájához. Ugyanennek a folyamatnak részeként kerülnének lebontásra azok a részek, amelyek a Martinelli-féle tömbből "kilépve" valósultak meg. Ezek a belső udvarok alacsony épületszárnyai, valamint a Merlin színház jelenlegi épülete. A kereszt szárny felső két emelete, és a Kiskörút felé néző homlokzat asszimetrikus homlokzatrátéte a csonkán maradt tömbre egy bizonyos kor megkérdőjelezhető, de semmiképpen sem letagadható építészeti gondolkodásának terméke. Ezek a változtatásokon túl azonban a terv funkcionálisan érintetlenül hagyja a tömböt, ami alól összesen két részen tesz kivételt, mindkét esetben az új épületrésszel való áthatása vagy találkozása miatt (Károly körút felőli lapostetős szárny harmadik emelete - központi ügyfélszolgálati iroda, középszárny földszinti része - a Városháza étterme). Így a Városháza tömbjébe újonnan elhelyezendő funkciók közül csak azok kerülnek a meglévő épületbe, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a Városháza működéséhez. a Városháza funkcionális rendszeréhez csak e funkciók helyén nyúlunk hozzá.

Az épület új bejáratot ad a városházának, a nyugati belső udvar tengelyében elhelyezkedve. A "kapuépületben" felfelé haladva minden szinten elektronikus terminálok sorakoznak, majd a harmadik emeleten található a hagyományos ügyfélszolgálat.

Az új épületrésznek más kérdésre is választ kell adnia, nemcsak a tömb befejezetlenségére. A tömb üresen álló, északkeleti felébe kerülő új épületegyüttes tagoltsága, mozgalmassága a városi élet lüktetéséhez igazodik, szabadon mozog a Városháza tömb mindhárom dimenziójában, így teremtve egységes arculatot. Ezentúl reagálnia kell a Károly körút beépítésére, annak súlyos térfalaira, a szemközti Madách tér kapumotívumára, a Városháza tömbjéhez északnyugati oldalon kapcsolódó, sokkal oldottabb beépítéshez, mint az ellenkező oldalon. Az új épületrész mind építészeti

kialakításában, mind téralakításában dinamikusan próbál választ adni ezekre a kérdésekre.

Az épület a Városháza Gerlóczy utcai szárnya felől "indul". A Gerlóczy utca és a Kiskörút sarkán egy viszonylag tömör, U-alaprajzú tömböt formál, majd a régi városfallal párhuzamosan nyúlik a Bárczy utca felé, több emeletnyi magasságban szabadon hagyva a Madách tér tengelyét (amely tengely felerősítése a közvetlen közterületrendezési koncepció egyik fontos alapelve). A Bárczy utcát elérve ismét megnyílik az alsó emeleteken, így követi az utca, majd a Kiskörút vonalát. A Károly körúttal párhuzamosan futva a Madách sétány tengelye előtt zár, lebukva a térszint alá. A pinceszinten kiszélesedve a régi városháza irányába halad. Azt elérve a városháza új "kapujaként" ismét felfelé tör, majd a harmadik emleten belép az épületbe, kitöltve azt, egészen addig, amíg a keleti belső udvarban kilép az épületből, és immár egy hártyaként lefordul a kertbe, és a városháza étterme mentén húzódva annak teraszaként végződik. Az új épület bruttó szintterülete 22346,03 m² plusz bruttó 23914,44 m² mélygarázs, ebből hasznos terület 18994,16 m², amely a következő funkcionális egységekre osztható:

- üzlet
- galéria/műterem/stúdió
- színház/kísérleti színház
- tv stúdió
- kávéház
- információs pont
- internet pont
- média könyvtár
- hanglemez bolt
- folyóirat olvasó, könyvesbolt
- iroda
- konferencia központ
- központi ügyfélszolgálati iroda
- étterem

Az épület egy folytonos térsorral és tömeggel kapcsolódik a meglévő épülethez, a Gerlóczy utcai úgymond statikus kezdőpontból indulva a Károly körúttal párhuzamosan haladva bomlik le kevésbé súlyos tömegűre ezzel az ott lévő beépítésre válaszolva.

A Gerlóczy utcából közelíthető meg a mélygarázs, amelyből közvetlen kapcsolat van az új épület pinceszintjéhez, valamint függőleges összeköttetés szintenként a városházával, az épület keleti belső udvara mentén található meglévő lépcsőház folytatásaként. A mélygarázs három szintjén 678 gépkocsi helyezhető el.

A Gerlóczy utca melletti szárny alsó emeletei nagy belmagasságú, flexibilis tereket nyújtanak galériák, műtermek, stúdiók számára, amelyeknek egyben az utcával való közvetlen főként vizuális kapcsolat is fontos. Felfelé haladva egyre privátabb funkciókat találunk, irodákat, amelyek bérleti díja a városháza bevételeit

növeli. A városfallal párhuzamosan futó szárny felső emeletén is irodák találhatóak, amelyek lejjebb haladva privát irodákból a színház, és a közszolgálati televízió stúdiójának irodáivá majd a legpublikusabb sarokban az egész épületegyüttes rendezvényszervező irodáivá alakulnak. Így e szárny alsó szintje teljes egészében publikus funkciókat tartalmaz. Az épület tömörsége ezen a szinten teljesen feloldódik, vizuális kapcsolatot teremtve a Városháza terével. Az épület mindkét oldalán, a külső tereken sokszínűen, eseménydúsan telnek a napok, talán az események spontaneitásában, időtartamában, időpontjában találunk különbséget: a városháza téren inkább szervezett, hosszabb lélegzetvételű események történnek (pl. nyári szabadtéri színház, mozi, kültéri művészeti kiállítás), míg a Károly körút felé eső téren a munkába, -ból igyekvők spontán találkozása, cselekvése jellemző. Mindkét térhez szervesen kapcsolódnak az épületben található színház, tv-stúdió és kávézó. A televízió-stúdió a város "szívéből" sugároz, teret ad például a város aktuális híreinek, szereplőinek bemutatására, a Kiskörút nyüzsgése pedig háttérül szolgál akár a reggeli közéleti-aktuálpolitikai adásoknak.

Az épület földszintjén lévő galériáról, és az üveghomlokzatnak köszönhetően kívülről is rálátás nyílik a régi városfalra. A városfal közvetlen közelébe a színház foyér-jében kerülhet az ember, ahonnan a városfalon nyitott "kapun" át léphet a színház világába. A 250-280 főt befogadó színházterem (amely a városháza tömbjében hagyományjal rendelkező Merlin-nek ad helyet), valamint a hozzá kapcsolódó kiszolgáló terek flexibilitása a Merlin-színház nemzetközi (EU-s) tájékoztató tevékenységének is teret ad. A színházhoz még kísérleti jellegű produkciók megvalósítására alkalmas, kisebb igényű terek kapcsolódnak.

Az épület magasan kanyarodó, a Bárczy utcát és a Kiskörutat követő szárnyában média könyvtár, könyvesbolt, nyilvános internet-állomások és ezeket összkötő kávézó, folyóiratolvasó, hanglemezbolt található.

Károly körút mentén álló lábon át közelíthető meg a metró aluljárója, elmozdítva azt a Bárczy utca-Károly körút sarkáról. A mélygarázs szintjei innen is megközelíthetőek.

Az új épület végeredményében nemcsak kiegészíti a régit, hanem a funkciók és terek folytonosságával át is hatja azt (a szó szoros értelmében is). Környezete által meghatározott formája a kiindulóponttól kezdődően az őt érő külső hatások által folytonos és olyan, mint amit az éppen beérkező külső hatás, kényszer igényel vagy meghatároz, ilyen például a Madách téri kapura válaszoló Városháza terére vezető kapuszerű motívum; a Károlykörút autóforgalmára válaszoló magába visszaforduló, de mégis vizuális gátat képező tömegformálás; a környékbeli közösségi terekre reflektáló fokozatosságot figyelembevevő külső téralakítás. Ezen az elven továbbhaladva magyarázható ahogyan az épület magába egyesíti a városi közlekedési rendszer egy pontját (metró

aluljáró) és innen továbbblendülve a földalatt új helyet talál a Merlin színháznak, a tömeg városfalon való átvezetésével, a városfal megmutatásával és eredeti funkciójának képletes visszaadásával új értelmet ad a falnak - ugyanis a színház terem bejárata a városfalon kap helyet.

Az új épület játékosságát, lüktetését anyaga teszi teljessé: a homlokzat tömör részeit borító külső hártya, "bőr" feltűnik a pinceszint tereiben, megmutatkozik a régi épülettel való áthatásban, ahol egyben mintegy kifordulva lehatárolja azt, majd a belső udvaron magát az új épületet, a testet, hátrahagyva terül el a kertben.